

ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΗΣ ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑΣ

Η απάτη με το «10»

Καρπός του μεγαλύτερου τεχνάσματος της προπαγάνδας της κυβέρνησης είναι ο τρόπος που διεξάγεται η συζήτηση για τον αποκλεισμό από τα ΑΕΙ και τα ΤΕΙ εκείνων που δεν έπιασαν τη βάση. Ακόμα κι αυτοί που διαφωνούν με το μέτρο δεν τολμούν να αντιπαρατεθούν στην ουσία του.

ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥ ΙΟΥ ΕΙΝΑΙ ΟΙ: ΤΑΣΟΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΡΙΜΗΣ, ΑΓΓΕΛΙΚΑ ΨΑΡΡΑ, ΑΝΤΑ ΨΑΡΡΑ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΑΡΡΑΣ. ΙΟΣ e-mail

Τα αποτελέσματα των φετινών εισαγωγικών εξετάσεων για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και ο αποκλεισμός χιλιάδων υποψηφίων που δεν έπιασαν τη βάση εξακολουθούν να απασχολούν τα μέσα ενημέρωσης, τα κόμματα και τους δημοτικούς άρχοντες. Στο επίκεντρο των συζητήσεων και των αντιπαραθέσεων, οι κοινωνικές συνέπειες της νέας ρύθμισης. Δηλαδή, η επίδρασή της στους διαγωνιζόμενους αποφοίτους του λυκείου ή ακόμα και στις τοπικές κοινωνίες που στήριξαν, τα τελευταία χρόνια, την ανάπτυξή τους στην παρουσία του φοιτητικού πληθυσμού.

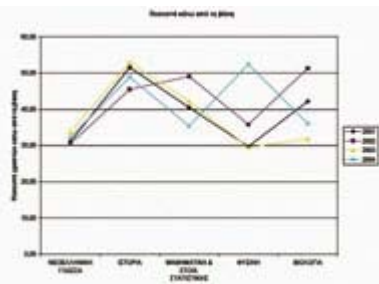

Ακόμα και οι πιο σφοδροί επικριτές του μέτρου αυτού της κυρίας Γιαννάκου δεν διανοούνται να αντιταχθούν στην ουσία του, δηλαδή στην καθιέρωση του μέτρου της «βάσης» ως αναγκαίας προϋπόθεσης για την εισαγωγή κάποιου στην ανώτατη εκπαίδευση.

Η ρύθμιση

Περιορίζονται στην απαρίθμηση των αρνητικών συνεπειών από την εφαρμογή του μέτρου και αρκούνται - στην καλύτερη περίπτωση - να προτείνουν τη σταδιακή εφαρμογή του μέτρου, την απάλυνση του ορίου «10» σε «9» ή «8» και την παράλληλη υιοθέτηση αντισταθμιστικών μέτρων που θα ανακουφίσουν όσους θίγονται άμεσα.

Πρόκειται για μια ρύθμιση η οποία με αριστοτεχνικό τρόπο επιτυγχάνει τον πραγματικό στόχο της κυβέρνησης, που δεν είναι άλλος από τη σημαντική μείωση του αριθμού των εισακτέων, και μάλιστα εις βάρος των οικονομικά ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων. Πολιτικό θάρρος για την ευθεία εφαρμογή ενός τέτοιου μέτρου ασφαλώς δεν υπάρχει. Επιρρίπτεται, λοιπόν, η ευθύνη στους «κακούς μαθητές», που δεν έπιασαν τη βάση, και ούτε γάτα ούτε ζημιά.

Η διακύμανση των ποσοστών κάτω από τη βάση ανά χρονιά και ανά μάθημα (Πηγή: Σ. Μαρίνης, Κέντρο Μελετών και Τεκμηρίωσης της ΟΛΜΕ).

εξαγγέλθηκε, μάλιστα, η πρόθεση να εξισωθεί ο αριθμός των προσφερόμενων θέσεων σε ΑΕΙ και ΤΕΙ με τη ζήτηση των τελειοφοίτων του λυκείου για μια θέση στην ανώτατη εκπαίδευση.

Η σημερινή κυβέρνηση οδηγείται στην ανατροπή αυτής της πολιτικής, κάτω από την ωμή πρόθεση να μειώσει τις κρατικές δαπάνες για την παιδεία, αλλά και να ενισχύσει την ιδιωτική εκπαίδευση και παραπαιδεία.

Το μέτρο αποφασίστηκε πέρυσι, με το επιχείρημα ότι δεν είναι δυνατόν να εισάγεται στην ανώτατη εκπαίδευση το 43% (δηλαδή 39.000 υποψήφιοι) με βαθμό κάτω από τη βάση. Αλλά ο αριθμός αυτός είναι απλό αποτέλεσμα της δυσκολίας των θεμάτων. Μόλις 5 χρόνια νωρίτερα, το 2000, τη χρονιά που ξεκίνησαν οι πανελλαδικές εξετάσεις, οι υποψήφιοι που έγραψαν κάτω από τη βάση ήταν μόλις 3.000, δηλαδή το 4,6% του συνόλου. Επειδή κανείς δεν μπορεί σοβαρά να ισχυρισθεί ότι μέσα σε μια πενταετία κατέρρευσε το σχολικό σύστημα, η μοναδική εξήγηση στο φαινόμενο είναι η προφανής: ο βαθμός δυσκολίας των θεμάτων είναι αυτός που ρυθμίζει και τις βάσεις.

Η «τετράγωνη» λογική της ρύθμισης βασίζεται, όμως, σε μια απάτη: παραμερίζει εντελώς την ουσία του συστήματος εξετάσεων που ισχύει μέχρι σήμερα. Αυτό το σύστημα προβλέπει έναν συγκεκριμένο αριθμό εισακτέων ανά σχολή. Ο μοναδικός ρόλος των εξετάσεων είναι να κατατάξουν τους υποψηφίους σε μια σειρά, έτσι ώστε να εισαχθούν όσοι προβλέπονται. Το απολυτήριο του λυκείου εξασφαλίζει αυτό που υποτίθεται ότι απασχολεί την κυρία Γιαννάκου και τους θιασώτες του μέτρου, δηλαδή την ελάχιστη απαραίτητη μαθησιακή επάρκεια του υποψηφίου. Από κει και πέρα, οι εισαγωγικές εξετάσεις ήταν μόνο ο μηχανισμός σύγκρισης των υποψηφίων μεταξύ τους και κατάταξής τους σε σχολές. Γι' αυτό τον λόγο δεν υπήρχε θέμα «βάσης» σ' αυτές τις εξετάσεις.

Μέχρι σήμερα και κάτω από την κοινωνική πίεση των μαθητών και των οικογενειών τους (αλλά και των τοπικών κοινωνιών) υπήρχε διαρκής διεύρυνση του αριθμού των εισακτέων. Επί υπουργίας Γερ. Αρσένη

Η μεθόδευση

Το 2000 το τότε υπουργείο Παιδείας επέλεξε μέσω εύκολων θεμάτων να αποσπάσει τη συναίνεση για το νέο εξεταστικό σύστημα. Το 2005 τα δύσκολα θέματα ήταν απαραίτητα για να αποδοθεί στους ίδιους τους υποψηφίους η ειλημμένη απόφαση να μειωθεί δραστικά ο αριθμός των εισακτέων και να κλείσουν τμήματα και σχολές.

Για τη σημασία και τους πραγματικούς εμπνευστές του μέτρου των βάσεων πρέπει να πάμε δώδεκα μήνες πίσω. Πριν από έναν ακριβώς χρόνο, τις μέρες που δημοσιεύονταν τα αποτελέσματα των περσινών εξετάσεων, ξεκίνησε μια πρωτοφανής καμπάνια -και μάλιστα από τον μη κυβερνητικό τύπο- με στόχο την καταγγελία των εξετάσεων και των εξεταζομένων και την «αποκάλυψη» ότι γίνονται δεκτοί στα ΑΕΙ και τα ΤΕΙ υποψήφιοι με πολύ χαμηλούς βαθμούς.

Με τίτλο «Το σκάνδαλο των βάσεων» και υπότιτλο «Με 1,5 στα 20 μπήκε στο Πανεπιστήμιο» επέλεξε να παρουσιάσει τον κατάλογο των βάσεων το «Βήμα» (26/8/05). Το πρωτοσέλιδο ρεπορτάζ άρχιζε με τις ακόλουθες φράσεις: «Διάπлатες και για τους αδιάβαστους ήταν και εφέτος οι πύλες των Πανεπιστημίων και των Τεχνολογικών Ιδρυμάτων της χώρας, στα αμφιθέατρα των οποίων θα κάθονται από τη νέα ακαδημαϊκή χρονιά φοιτητές και σπουδαστές με βαθμό... 1,5. Περισσότεροι από 15.000 υποψήφιοι, δηλαδή πάνω από το 1/5 των εισακτέων, πέρασαν με βαθμολογίες κάτω από τη βάση, αποκαλύπτοντας το σκάνδαλο του συστήματος εισαγωγής στην ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση».

Το κύριο άρθρο της εφημερίδας, με τον τίτλο «Ντροπή!» επαναλάμβανε ότι «η εισαγωγή στο Πανεπιστήμιο υποψηφίου που έλαβε βαθμό 1,5 με άριστα το 20 δεν μπορεί φυσικά παρά να προκαλεί ανάμικτα αισθήματα από γέλια ως οργή. Αν έτσι θέλουμε τα πράγματα, ας καταρτηθεί εντελώς η βαθμολογία και ας εισέρχεται στις Ανώτατες Σχολές όποιος θέλει ή όποιος προλάβει ανοιχτές τις πόρτες. Είναι προφανώς καιρός το Κράτος να σοβαρευθεί!»

Το «Κράτος», λοιπόν, (έτσι, με κεφαλαίο «Κ»), δηλαδή η κυρία Γιαννάκου, εκλήθη από το «Βήμα» να σοβαρευτεί. Αλλά η υπουργός Παιδείας είχε ήδη από τις αρχές του καλοκαιριού εξαγγείλει την πρόθεσή της να επιβάλει τη βάση 10 από το 2006. Αρα η εφημερίδα απλώς ήρθε να ενισχύσει με δήθεν αντιπολιτευτικό τόνο ένα ανακοινωμένο ήδη κυβερνητικό μέτρο.

Από κοντά και οι περισσότερες φιλοκυβερνητικές εφημερίδες. «Φοιτητές με λευκή κόλλα» ήταν ο τίτλος της «Απογευματινής», που κι αυτή παρουσίαζε ως ρεκόρ το γεγονός ότι «υποψήφιος μπήκε σε ΑΕΙ με 1,53» και ότι «μπήκαν 18.000 με βαθμούς κάτω από τη βάση». Παρόμοια πρωτοσέλιδα και από την «Καθημερινή» («Τελευταία πράξη μιας αποτυχίας»), την «Εστία» («Οι βάσεις της ισοπεδώσεως») και τη «Βραδυνή» («Στα ΑΕΙ με... 1,53»).

Το σκηνικό ολοκληρώθηκε με τηλεοπτικές εκπομπές που έδωσαν ακόμα πιο δραματική εικόνα για την κατάσταση της ελληνικής παιδείας και το «σκάνδαλο των βάσεων».

Η υπουργός Παιδείας και ο γ.γ. του υπουργείου της ανακοινώνουν τον Αύγουστο του 2005 την εφαρμογή του νέου μέτρου για την καθιέρωση του «10».

Δυο μέρες μετά την πρωτοσέλιδη ομοβροντία κατά των εισακτέων που δεν συγκέντρωσαν τη βάση, η υπουργός Παιδείας παραχώρησε συνέντευξη στην εφημερίδα που πρωτοστάτησε στον θόρυβο («Βήμα της Κυριακής», 28/8/05). Η εφημερίδα εκθειάζει τις αλλαγές της κυρίας Γιαννάκου ως «σχέδιο Καποδίστρια» για την παιδεία, αλλά αποφεύγει να αναφερθεί στο επίμαχο ζήτημα των βάσεων.

Στη διπλανή (δεξιά) σελίδα φιλοξενείται ολοσέλιδη καταχώριση ιδιωτικού κολεγίου της Αθήνας. Το μήνυμα προφανές. Την επομένη, η απογευματινή εφημερίδα του ίδιου δημοσιογραφικού συγκροτήματος αφιερώνει το πρωτοσέλιδο της στις συνέπειες που είχε όλος αυτός ο προπαγανδιστικός οχετός: «Πανικό έφερε η "βάση 10" στις Πανελλήνιες. Εκρηξη εγγραφών στα φροντιστήρια» («Τα Νέα», 29/8/05).

Να, λοιπόν, η πραγματική συνέπεια της εξαγγελίας Γιαννάκου.

Τα πρωτοσέλιδα περσινά με το πανομοιότυπο μήνυμα που προετοίμασε την εφαρμογή του «δέκα».

Με θαυμαστή ταχύτητα, κατατέθηκε από την κυβέρνηση το σχέδιο νόμου με τίτλο «Ρύθμιση θεμάτων Ανώτατης Πανεπιστημιακής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις» (1/9/05). Στο άρθρο 13 περιλαμβάνονταν η περίφημη ρύθμιση για τη βάση «10». Κατά τη συζήτηση στην ολομέλεια (21 και 22/9) το νομοσχέδιο υποστηρίχθηκε μόνο από την κυβέρνηση, αλλά ελάχιστοι βουλευτές της αντιπολίτευσης τόλμησαν να αντιπαρεθούν ανοιχτά με το επίμαχο άρθρο 13.

Επηρεασμένοι κι αυτοί από τον προπαγανδιστικό ορμαγδό, φέλλισαν κάποιες διαφωνίες, αλλά χωρίς να τολμούν ευθεία αμφισβήτηση.

Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι ακόμα και ο ειδικός αγορητής του ΚΚΕ (και καθηγητής) Γιώργος Χουρμουζιάδης αρκέστηκε να αμφισβητήσει τον τρόπο ορισμού της βάσης «10» (τον «αλγόριθμο», όπως είπε) και παγιδεύθηκε σε μια άχαρη κολοκυθιά με κυβερνητικούς βουλευτές αν έπρεπε η βάση να βρίσκεται στο 9,5 ή το 10.

Εκείνος που είχε εξ αρχής σαφή τοποθέτηση για τη ρύθμιση αυτή ήταν ο εισηγητής εκ μέρους του ΠΑΣΟΚ Μάρκος Μπόλαρης. Ο βουλευτής Σερρών αναφέρθηκε, μάλιστα, στην πίεση των μέσων ενημέρωσης που οδήγησε στην επίμαχη ρύθμιση.

Αλλά κι αυτός θα ένιωθε λίγο παράξενα όταν είδε να τον αδειάζουν οι σύντροφοί του με τα αποκλίνοντα επιχειρήματά τους. Πρώτα πρώτα η ειδικευμένη Συλβάνα Ράπτη, η οποία μπήκε κι αυτή στη λογική της κολοκυθιάς, αναφέροντας το ενδεχόμενο η βάση να είναι υψηλότερη του «10»!

Το τελειωτικό χτύπημα δόθηκε από τον Απόστολο Κακλαμάνη, ο οποίος ζήτησε να μην φτιαχτούν «προς Θεού» νέα πανεπιστημιακά τμήματα, δίνοντας έτσι το καλύτερο επιχειρήμα στην κυβέρνηση, που ετοιμάζεται να τα κλείσει.

Τώρα πια, έναν χρόνο αργότερα, όλοι καταλαβαίνουν τι ακριβώς σήμαινε αυτή η ρύθμιση. Αλλά τώρα είναι πια αργά. Και με το δίκιο της η υπουργός Παιδείας τους ειρωνεύθηκε εμπράκτως πριν από λίγους μήνες, όταν ανακοίνωσε ότι φέτος θα αυξηθούν οι εισακτέοι! Επρόκειτο για δεύτερη απάτη. Στην πραγματικότητα μειώθηκαν οι θέσεις στις σχολές με μεγάλη ζήτηση (Ιατρική, Νομική) και αυξήθηκαν στα τμήματα που από τότε ήταν γνωστό ότι θα μείνουν (ελέω βάσεων) χωρίς φοιτητές και θα κλείσουν.

Ο γεν. γραμματέας του υπουργείου Ανδρέας Καραμάνος δήλωνε στις 2/3/06 ότι «οι εισακτέοι θα είναι φέτος 2.000 περισσότεροι από πέρυσι». Απέφυγε, βέβαια, να πει αυτό που γνώριζαν όλοι: ότι δηλαδή φέτος θα υπήρχαν και 20.000 «εξακτέοι».

Ακόμα και το «Βήμα» διαμαρτυρήθηκε σε πρωτοσέλιδο για το «Τρुक της Μαριέττας» (3/3/06), αλλά όλοι θυμούνταν ότι απ' αυτό είχε ξεκινήσει η εκστρατεία για την εφαρμογή του «10».

Οι συντεχνίες

Η προπαγάνδα για τις βάσεις δεν περιορίζεται μόνο στα επιχειρήματα που έχουν στόχο να ενοχοποιήσουν τη σχολική κοινότητα (τους μαθητές ως αγράμματους και τους εκπαιδευτικούς ως άχρηστους και ανίκανους), αλλά επεκτείνεται και στις τοπικές κοινωνίες και τους εκπροσώπους τους. Φυσικά πρόκειται για τον εύκολο στόχο.

Αλλά, όσο συντεχνιακές και πολιτικά άκομπες κι αν είναι οι διαμαρτυρίες τοπικών παραγόντων που είδαν το φως της δημοσιότητας, εκφράζουν ένα υπαρκτό και σοβαρό πρόβλημα της επαρχίας. Σε πολλά σημεία της χώρας η χωροθέτηση πανεπιστημιακών τμημάτων αποτέλεσε τα τελευταία χρόνια το μοναδικό στοιχείο πραγματικής οικονομικής και πολιτιστικής ανάπτυξης.

Από αυτή την άποψη η τόσο λοιδορούμενη διασπορά των σχολών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υπήρξε ένα από τα ελάχιστα μέτρα αποκέντρωσης, ανεξάρτητα από τις ενδεχομένως ταπεινές (δηλαδή ψηφοθηρικές) προθέσεις των εμπνευστών του.

Όσοι ειρωνεύονται με τόση ευκολία τις επαρχιακές «καφετέριες» και «γκαρσονιέρες» και τους ιδιοκτήτες τους ασφαλώς δεν έχουν ιδέα για την πραγματική ανανέωση που έφερε στις τοπικές κοινωνίες η ύπαρξη του φοιτητικού πληθυσμού. Ίσως αναπολούν τις παλιές καλές μέρες που τον ίδιο ρόλο έπαιζαν για τις επαρχιακές κωμοπόλεις τα πολυπληθή στρατόπεδα.

Το σίγουρο είναι ότι οι τελευταίοι που ευθύνονται για τα συντεχνιακά αιτήματα των τοπικών κοινωνιών είναι οι ίδιοι οι υποψήφιοι φοιτητές που βρίσκουν σήμερα κλειστές τις πόρτες των ΑΕΙ και των ΤΕΙ, χάρη στον μαγικό αριθμό 10. Και βέβαια, δεν είδαμε όλους αυτούς που σήμερα μιλούν για συντεχνιακά αιτήματα να έχουν ξεσηκωθεί τόσα χρόνια που ελέω ελεύθερης οικονομίας τα νοίκια και το κόστος ζωής σ' αυτές τις περιβόητες επαρχιακές γκαρσονιέρες μετατράπηκαν σε βραχνά για τις οικογένειες των μετακινούμενων φοιτητών.

Μια ταξική ρύθμιση

Στην προπαγανδιστική φαρέτρα του υπουργείου Παιδείας προστίθενται καθημερινά και νέα επιχειρήματα. Ορισμένα, μάλιστα, απ' αυτά εκπλήσσουν, γιατί προέρχονται από μη αναμενόμενα μέσα και σχολιαστές.

Διαβάζουμε, π.χ. στην «Ε» πριν από λίγες μέρες: «Με ποια λογική, υποβολέα, πρέπει να επιβραβεύονται οι μαθητές κάτω του "10"; Μήπως πρόκειται για παιδιά πτωχών οικογενειών που εργάζονται και αδυνατούν να ανταποκριθούν στις αυξημένες απαιτήσεις του σχολείου; Κατά τεκμήριον οι εργαζόμενοι μαθητές, καθώς και τα παιδιά των μεταναστών, τα πηγαίνουν καλά στο σχολείο» («Ο τύπος των ήλων», 31/8/06).

Αλλά οι εξαιρέσεις (γιατί περί αυτού πρόκειται) δεν αποτελούν «τεκμήριο». Όπως αποδεικνύει ο Χρήστος Κάτσικας, με βάση τα επίσημα στατιστικά στοιχεία, οι ανισότητες πρόσβασης στα ΑΕΙ ζουν και βασιλεύουν.

«Είναι φανερό ότι το άνοιγμα των Πανεπιστημίων, με την αύξηση του αριθμού των εισακτέων, δεν μετρίασε τις ανισότητες πρόσβασης για εκείνους τους υποψήφιους οι οποίοι προέρχονται από τα αγροτικά και εργατικά στρώματα. Οι φοιτητές/τριες με πατέρα στην κατηγορία "Γεωργικά, Αλιευτικά, Δασικά επαγγέλματα κ.λπ." με 19,4% συμμετοχή στον πληθυσμό εκπροσωπούνται στο σύνολο των πρωτοετών φοιτητών ΑΕΙ με ποσοστό 4,9%! Παράλληλα οι φοιτητές/τριες με πατέρα στην επαγγελματική κατηγορία "Εργάτες, Τεχνίτες, Χειριστές κ.λπ." με 29,2% συμμετοχή στον πληθυσμό εκπροσωπούνται στο σύνολο των πρωτοετών φοιτητών ΑΕΙ με ποσοστό 17,9%».

Οι φοιτητές αγροτικής καταγωγής δεν ξεπερνούν το 1-2,5% του συνόλου των φοιτητών της Ιατρικής ή του Πολυτεχνείου, φτάνουν και ξεπερνούν το 10% στο σύνολο των φοιτητών των ΤΕΙ ή διαφόρων τμημάτων ΑΕΙ χαμηλής επαγγελματικής προοπτικής. Επίσης, οι φοιτητές εργατικής καταγωγής, ενώ αποτελούν μόλις το 10-12% κατά μέσο όρο των περιζήτητων σχολών, στις σχολές χαμηλής ζήτησης ξεπερνούν το 25%. Αντίθετα οι φοιτητές με πατέρα στα "επιστημονικά-ελεύθερα επαγγέλματα" αποτελούν το 40-50% των σχολών πρώτης ζήτησης και μόλις το 1/10 των φοιτητών των ΤΕΙ».

Κατά συνέπεια, η ρύθμιση Γιαννάκου έχει έναν σαφή ταξικό χαρακτήρα. Η προβολή ορισμένων αριστούχων που κατάγονται από φτωχές οικογένειες ή μετανάστες δεν μπορεί να κρύψει τη μεγάλη μάζα των παιδιών που κατάγονται από τα κατώτερα κοινωνικά στρώματα και είναι αυτά που όχι μόνο δεν φτάνουν στο πανεπιστήμιο, αλλά δεν τελειώνουν καν το -υποτίθεται- υποχρεωτικό σχολείο.

Παιδεία και απορρύθμιση

Αλλά υπάρχουν ακόμα πιο ωμά και κυνικά επιχειρήματα: «Δεν είναι δυνατόν χωρίς να έχεις πιάσει τη βάση να μπαίνεις στην Ιατρική» γράφει ο Δημήτρης Δανίκας στα «Νέα» (28/8/06). Λες και δεν ξέρει ότι στην Ιατρική έμπαιναν και εξακολουθούν να μπαίνουν μόνο αριστούχοι. Και επιμένει:

«Μπορείς ας πούμε να είσαι γεννημένος κομμωτής και να ταλαιπωρείσαι για να μεις στην Αρχιτεκτονική». Μ' αυτή τη λογική επανερχόμαστε πια σε προκαπιταλιστικές κοινωνικές μορφές οργάνωσης, όπου οι τάξεις και τα επαγγέλματα συνοδεύουν από τη γέννησή τους τα άτομα και είναι αδιανόητη κάθε κοινωνική κινητικότητα.

Ας μη διαμαρτύρονται, λοιπόν, όσοι βρήκαν φέτος κλειστές τις πόρτες της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης: είναι «γεννημένοι αγράμματοι». Ας ψέξουν την καταγωγή και τα γονιδιά τους.

Το μέτρο, λοιπόν, του «10» δεν είναι τίποτα άλλο παρά η εφαρμογή του περίφημου μοντέλου της «απορρύθμισης» στον χώρο της παιδείας. Όσοι εκλιπαρούν, σήμερα, την υπουργό Παιδείας να μετριάσει τις απάνθρωπες συνέπειες της κυβερνητικής αυτής απόφασης αδυνατούν να κατανοήσουν ότι ο αρχικός στόχος ήταν ακριβώς αυτός. Δηλαδή, η μείωση του αριθμού των εισακτέων, το κλείσιμο σχολών και τμημάτων και η εξοικονόμηση των κονδυλίων που θα απαιτούσε η διατήρηση των «μη δημοφιλών» τμημάτων.

Η φιλελεύθερη ιδεολογία της υπουργού Παιδείας και της κυβέρνησης απεχθάνεται οποιονδήποτε σχεδιασμό. Αναθέτει, λοιπόν, στο μηχανισμό των βάσεων να αποφασίσει ποια τμήματα και ποιες σχολές θα κλείσουν. Αντί να ενισχυθούν τα αδύναμα τμήματα και να αντικατασταθούν τα προβληματικά από άλλα, επιλέγεται η μέθοδος του στραγγαλισμού τους.

Αυτό που συμβαίνει σήμερα είναι στην πραγματικότητα μια αντιμεταρρύθμιση. Εδώ και πολλές δεκαετίες ο αριθμός των φοιτητών στην Ελλάδα ήταν ιδιαίτερα υψηλός σε σχέση με άλλες δυτικές χώρες, καθώς επίσης ήταν μεγάλος και ο βαθμός της κοινωνικής κινητικότητας που εξασφάλιζε (βλ. το ιστορικό άρθρο του Κωνσταντίνου Τσουκαλά «Η ανώτατη εκπαίδευση στην Ελλάδα ως μηχανισμός κοινωνικής αναπαραγωγής», «Δευκαλίων», τ. 13, 1975). Η προσπάθεια της κυβέρνησης κατατείνει στη ραγδαία μείωση του φοιτητικού πληθυσμού και την παρεμπόδιση της κοινωνικής ανόδου μέσω του εκπαιδευτικού μηχανισμού.

Το κακό είναι ότι η αντιμεταρρύθμιση δεν περιορίζεται στο εξεταστικό. Ένα πνεύμα αντιδραστικής παλινδρόμησης πνέει στο υπουργείο Παιδείας. Αμφισβητούνται πλέον ανοιχτά ακόμα και τα απλά μέτρα της μεταρρύθμισης Ράλλη, ενώ αποδίδεται στο μονοτονικό σύστημα η -υποτιθέμενη- αδυναμία έκφρασης των μαθητών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα: η πρώτη σελίδα του δικτυακού κόμβου του υπουργείου καλεί τον επισκέπτη να «κατεβάσει» πολυτονικές γραμματοσειρές!

Οι επιφανείς «αναλυτές» αδυνατούν να διαπιστώσουν αυτά τα φαινόμενα. Όμως τα έχουν ήδη διαγνώσει οι άμεσα ενδιαφερόμενοι, οι φοιτητές, οι μαθητές και μεγάλο τμήμα της εκπαιδευτικής κοινότητας. Οι

κινητοποιήσεις θα συνεχιστούν, γιατί έχουν πραγματική κοινωνική βάση. Όσο γρηγορότερα το καταλάβουν όσοι φλυαρούν για τις βάσεις και το «10» τόσο το καλύτερο γι' αυτούς.

Αχ αυτό το επίπεδο!

Το έσχατο επιχείρημα όσων υποστηρίζουν τον αποκλεισμό δεκάδων χιλιάδων υποψηφίων από τις ανώτατες και τεχνολογικές σχολές είναι ότι μ' αυτό τον τρόπο «ανεβάζουμε το επίπεδο» των σπουδών, το οποίο έχει κατακυλήσει επικίνδυνα. Δεν υπάρχει ούτε ένα σχετικό δημοσίευμα που να μη διεκτραγωδεί τα χάλια της παιδείας μας και να μην οικτρίζει τους σημερινούς μαθητές.

Πρόκειται και πάλι για έναν μύθο. Όλοι οι πραγματικοί δείκτες που μετρούν το μορφωτικό επίπεδο και την ποιότητα της παρεχόμενης γνώσης είναι αυξητικοί. Από τους πιο απλούς (π.χ. ποσοστό αναλφάβητων, αριθμός πτυχιούχων, μέση διάρκεια σχολικής φοίτησης), έως τους πιο σύνθετους (περιεχόμενο μαθημάτων).

Η τελευταία έκθεση της Eurostat επιβεβαιώνει αυτή τη διαπίστωση. Για παράδειγμα το ποσοστό των νέων (20-24 ετών) που έχει τουλάχιστον γυμνασιακή μόρφωση όχι μόνο αυξάνεται διαρκώς στην Ελλάδα (από 71,4% το 1994 σε 84% το 2005), αλλά είναι αισθητά μεγαλύτερος και από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (76,9% το 2005). Αλλά και στον υπόλοιπο πληθυσμό (25-64 ετών) ο ίδιος δείκτης μπορεί να υπολείπεται του μέσου ευρωπαϊκού (68,9% το 2005) αλλά παρουσιάζει μια σαφή βελτίωση (από 41,4% το 1994 σε 59,7% το 2005).

Ο μοναδικός δείκτης όπου η Ελλάδα υστερεί με σαφήνεια είναι οι δημόσιες δαπάνες για την παιδεία ως ποσοστό επί του ΑΕΠ. Ενώ ο ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι 5,2% η Ελλάδα περιορίζεται στο 3,94%, μικρότερο από όλες τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες και εφάμιλλο μόνο του ποσοστού της Τουρκίας (3,74%).

Όσο για τη διαφορά «επιπέδου», τη διαπιστώνουν οι σημερινοί γονείς όταν επιχειρούν να «διαβάσουν» τα βλαστάρια τους και τα βρίσκουν μπαστούνια, ακόμα κι αν οι ίδιοι υπήρξαν ξεφτέρια στο σχολείο. Αντιγράφουμε από το σχόλιο μιας απελπισμένης μητέρας (της Ελενας Ακρίτα): «Για δοκιμάστε να αποστηθίσετε τη Βιολογία -για παράδειγμα. Να πάρουμε ένα -ένα και μόνον- κεφάλαιο στην τύχη; Εδώ τα παιδιά-ερείπια πρέπει να μάθουν: το κυτταρικό τοίχωμα, την κυτταρική μεμβράνη, το χυμοτόπιο, το κυτταρόπλασμα, τα μιτοχόνδρια, τον χλωροπλάστη, την πυρηνική μεμβράνη. Σε άλλο ένα και μόνον κεφάλαιο, στην αναπαραγωγή των φυτών, πρέπει να γνωρίζουν τα σπερματικά περιβλήματα, ενδοσπέρμιο, κοτυληδόνα, βλαστίδια, ριζίδια. Και μιλάμε για το εν χιλιοστόν της ύλης, κυρία Υπουργέ» («Τα Νέα», 28/5/05).

Ανεξάρτητα από τη χρησιμότητα αυτών των γνώσεων το μόνο σίγουρο είναι ότι τα σχολικά βιβλία του 2006 μοιάζουν πανεπιστημιακά εγχειρίδια μπροστά στα βιβλία που διδάχτηκε η αμέσως προηγούμενη γενιά στις ίδιες τάξεις.

Παρά τις εμπειρικές αυτές παρατηρήσεις όλοι είναι έτοιμοι να συμφωνήσουν ότι το «επίπεδο πέφτει». Αυτή η κινδυνολογία συνοδεύει τη σύγχρονη εκπαίδευση από τη στιγμή που άρχισε να γίνεται δυνατή η πρόσβαση των λαϊκών μαζών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ίσως θα εκπλαγούν όσοι είναι σίγουροι γι' αυτή τη διαπίστωση, όταν μάθουν ότι τα ίδια που λέμε σήμερα στην Ελλάδα τα έλεγαν στη χώρα που υποτίθεται ότι διαθέτει την καλύτερη εκπαιδευτική υποδομή, τις ΗΠΑ. Τον Απρίλιο του 1983 δημοσιεύτηκε η έκθεση της αρμόδιας Επιτροπής για την Εκπαίδευση με τον χαρακτηριστικό τίτλο «Ένα Έθνος σε κίνδυνο» (A Nation at Risk), όπου διαπιστωνόταν ότι «τα εκπαιδευτικά θεμέλια της κοινωνίας μας υπονομεύονται από τη διάβρωση μιας πλημμυρίδας μετριότητας».

Όπως παρατηρούν οι δύο πιο διεισδυτικοί μελετητές της σύγχρονης καπιταλιστικής εκπαίδευσης, αυτό το περιβόητο επίπεδο «δεν είναι μόνο ούτε καν κατ' αρχήν κάποιο ύψος το οποίο ορίζουμε. Το επίπεδο είναι ένας πληθυσμός τον οποίο περιχαράκωνουμε για να του διαφυλάξουμε τα προνόμια. Σ' αυτό οφείλεται η παράδοση αλλά σημαντική σχέση μεταξύ του επιπέδου και του αριθμού. Η πρώτη αντίδραση που προκαλεί η αριθμητική αύξηση των μαθητών που κατορθώνουν να αποκτήσουν κάποιο συγκεκριμένο σχολικό τίτλο δεν είναι ποτέ η ικανοποίηση. Συνήθως αρχίζουν να υποπεύονται ότι αυτή η πρόσβαση των μαζών θα συνοδευτεί με κάποια παρακμή και κάποια απάτη» (Baudelot, Establet, «Le niveau monte», σ. 184).

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

Αννας Φραγκουδάκη

«Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης» (εκδ. «Παπαζήσης», 1985).

Εισαγωγή στις θεωρίες για την κοινωνική ανισότητα στο σχολείο, η οποία συνοδεύεται από ανθολόγιο κειμένων των Πάρσονς, Μπουρντιέ, Μπερνστίν κ.ά.

Χ. Κάτσικα, Γ. Κ. Καββαδία

«Η ανισότητα στην ελληνική εκπαίδευση. Η εξέλιξη των ευκαιριών πρόσβασης στην ελληνική εκπαίδευση (1960-1994)» (εκδ. «Gutenberg», 1994).

Η ανάλυση των ανισοτήτων που καλύπτονται πίσω από τον ισονομιστικό λόγο της σύγχρονης ελληνικής εκπαίδευσης.

Christian Baudelot, Roger Establet

«Le niveau monte» (εκδ. «Seuil», Παρίσι 1989).

Η κατάρριψη της θεωρίας που αναπτύσσεται εδώ και έναν αιώνα σε όλες τις χώρες της Δύσης ότι το «επίπεδο της εκπαίδευσης πέφτει».

C. Baudelot, R. Benoliel, H. Cukrovicz, R. Establet

«Les etudiants, l'emploi, la crise» (εκδ. «Maspero», Παρίσι, 1981).

Η κρίση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ο φόβος των κοινωνικών ελίτ μπροστά στις φοιτητικές μάζες. Χαρακτηριστική φράση του Λε Μπον πριν από έναν αιώνα: «Από τον όχλο των άνεργων διπλωματούχων στρατολογούνται οι πιο επικίνδυνοι οπαδοί του σοσιαλισμού και οι χειρότεροι αναρχικοί. Προσθέστε τη λεγεώνα των αποφοίτων, των δασκάλων και των καθηγητών και θα έχετε τον μεγαλύτερο κίνδυνο απέναντι στον οποίο θα πρέπει να αμυνθούν οι κοινωνίες» (Le Bon, «Psychologie du socialisme», Παρίσι, 1898).

ΕΠΙΣΚΕΦΘΕΙΤΕ

www.alfavita.gr

Διαδικτυακή πύλη για την εκπαίδευση με ενδιαφέρον υλικό για το εξεταστικό.

www.antitetradia.gr

Ο διαδικτυακός τόπος του περιοδικού «Αντιτετράδια της Εκπαίδευσης» με συχνές αναφορές στο εξεταστικό και τις συνέπειες εφαρμογής του μέτρου της βάσης «10».

[Ο ΙΟΣ ΣΤΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤ](#)